

Hattfjelldal kommune
O.T. Olsens vei 3 A
8690 Hattfjelldal

Saksb.: Øyvind Skogstad
e-post: fmnooys@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 68
Vår ref: 2018/682
Deres ref:
Vår dato: 27.02.2018
Deres dato:
Arkivkode:

Tillatelse til skadefelling av gaupe - deler av Hattfjelldal og Grane kommuner

Fylkesmannen viser til søknad av 26.02.2018 fra Hattfjelldal kommune om tillatelse til skadefelling av gaupe.

Vedtak

1. Fylkesmannen gir Hattfjelldal kommune tillatelse til skadefelling av én gaupe i deler av Grane og Hattfjelldal kommuner fra og med 27.02.2018 til og med 13.03.2018. Tillatelsen gjelder med tilhørende vilkår nederst i dette brevet.
2. For å effektivisere fellingsforsøket, dispenserer Fylkesmannen fra viltlovens § 21 og tillater bruk snøskutere for å lokalisere og avdekke spor etter gaupe med følgende begrensninger:
 - Område hvor det kan bruke snøskutere til å lokalisere og avdekke spor etter gaupe er avgrenset til en radius på 10 kilometer ut fra sentrum i skadesituasjonen ved Sletthevlen.
 - Det kan benyttes inntil 2 snøskutere innenfor fastsatt fellingsperiode.
3. Fylkesmannen gir tilsagn om akuttmidler på kr 5 000,- til Byrkije reinbeitedistrikt. Midlene skal gå til intensiv gjeting av rein på vinterbeite i perioden 23. februar – 27. februar 2018.
4. Hattfjelldal kommune gis dispensasjon fra motorferdselforbudet i Auster-Vefsna naturreservat i forbindelse med gitt tillatelse til skadefelling av gaupe. Vedtaket er gjort med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven.

Vilkår for dispensasjonen:

- Dispensasjonen er kun gyldig i gitt periode for skadefelling.
- Gjelder for inntil to snøskutere for å lokalisere og avdekke spor i tråd med vedtak om skadefelling.
- Våpen skal være forsvarlig nedpakket under kjøring, jf. § 84 i våpenforskriften.

Dispensasjonen gjelder kun for Auster-Vefsna naturreservat og kun innenfor grensene for dette naturreservatet.

Tilsagn om akuttmidler ble også gitt per telefon til Tor Enok Larssen fredag 23. februar.

Grunnlaget for avgjørelsen - skadefelling

Vedtaket er fattet i medhold av naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9. Miljødirektoratet har i vedtak av 16.02.2018 fastsatt en kvote på 2 betinga fellingstillatelser for gaupe i Nordland i perioden 16.02.2018-31.05.2018. Av denne kvoten er det fra før felt ei gaupe.

Skadefelling er et tiltak for å avhjelpe akutte skadesituasjoner i beitesesongen. Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan. Rovviltnemnda sluttbehandlet revidert forvaltningsplan for rovvilt den 20. mars 2017.

I den vedtatte forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland er det fastsatt følgende forvaltningsprinsipper for gaupe:

- 2.2.2 (...) *Vedtatte regionale bestandsmål for gaupe skal oppnås innenfor hele Nordlands fastland.*
- 2.2.3 *Prioriterte beiteområder: (...) Innenfor byrdefordelingsområde for gaupe er både beitedyr og gaupe prioritert.*
- 2.2.5 *Sauedrift, tamreindrift og andre produksjoner basert på utmarksbeite i byrdefordelingsområdet for gaupe må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe. Tapsforebyggende tiltak skal prioriteres til beitebrukere innenfor byrdefordelingsområdet ut fra skadeomfang, skadepotensiale og muligheter for tilpasninger.*
- 2.4.1 *Det regionale bestandsmålet for gaupe kan oppnås innenfor hele Nordlands fastland.*
- 2.4.2 *Bestanden skal holdes nærmest mulig bestandsmålet og mest mulig spredt i fylket, ved målstyrt bruk av jaktkvoter.*
- 2.4.3 *Byrdefordeling: Det skal legges stor vekt på at familiegrupper av gaupe skal spres, slik at byrden for beitebrukerne fordeles. Ingen reinbeitedistrikt skal ha mer enn to familiegrupper av gaupe per år. Små distrikt skal ikke ha mer enn en familiegruppe per år. Med små distrikt menes i denne sammenhengen: Skjomen, Frostisen, Duokta, Balvatn, Hestmannen/Strandtindene, Ildgruben og Byrkije. Prinsippet om byrdefordeling forutsetter at det åpnes for kvotejakt, selv om det bidrar til at det tar lengre tid før bestandsmålene nås.*
- 2.4.4 *Når bestandsmålet for gaupe er oppnådd skal det åpnes for kvotejakt på gaupe i hele fylket. Dette skal bidra til å holde bestanden nærmest mulig bestandsmålet, og til byrdefordeling for saue- og reindriftsnæringene. Når bestandsmålet ikke er oppnådd skal det åpnes for en begrenset kvotejakt, hvor kvote målstyres til områder med betydelige tap av sau og tamrein. Samlet belastning av alle rovviltarter (inkludert kongeørn) skal vektlegges ved fastsetting av kvotestørrelse og fordeling.*
- 2.4.5 *Utenfor fastlandet skal det åpnes for kvotefri jakt.*
- 2.4.6 *Skadefelling av gaupe er aktuelt ved akutte skadesituasjoner. Viktige vurderingspunkt for skadefelling av gaupe: 1. skadeomfang; 2. skadepotensiale; 3. gaupebestanden i området; 4. om bestandsmålet er oppnådd.*

Rovviltforskrifta § 9 slår fast at felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- a) områdets betydning som beitemark,
- b) skadenes omfang og utvikling,
- c) potensialet for framtidige skader,

d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7.

Gaupebestanden i Nordland

Siste rapport om gaupe fra overvåkingsprogrammet er NINA Rapport 1370 *Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2017*.

Vi viser også til vurderinger gjort i Miljødirektoratets vedtak om kvote for betinget skadefelling av 01.06.2017 og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

I region 7 (Nordland) er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av gaupe. Det er i den siste treårsperioden (2015-2017) registrert gjennomsnittlig 6 årlige ynglinger i fylket og registrert bestand har vært under fastsatt bestandsmål de siste årene. Inneværende vinter er det ifølge Rovbase registrert spor etter familiegruppe i Susendalen og langs Auster-Vefsna. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Gaupebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal og det er ikke registrert sykdom på gaupe i Norge. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Gjennomsnittlig over de siste tre årene ligger bestanden av gaupe under det fastsatte bestandsmålet for region 7. Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, har Miljødirektoratet likevel gitt Fylkesmennene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom.

Fylkesmannens vurdering - skadefelling

Den aktuelle situasjonen er knyttet til tap i Byrkjæ reinbeitedistrikt. Fylkesmannen ga tillatelse til skadefelling av ei gaupe i dette området den 7. februar, og det ble felt en voksen hanngaupe den 8. februar. I følge Rovbase er det i områdene mellom Susendalen og Storfiplingdalen påvist 7 tap til gaupe etter den gjennomførte skadefellinga. I tillegg opplyser reiene om funn av ytterligere ett kadaver drept av gaupe, som SNO foreløpig ikke har registrert i Rovbase. Til sammen er det siden 21. januar i år påvist 12 tap til gaupe og 1 til fredet rovvilt. Reiene melder om stor aktivitet av både gaupe og jerv, og at rovdirene i tillegg til direkte tap, også forårsaker uro og jaging i en årstid hvor det er viktig med beiter for å kunne utnytte de områdene som har gode beiter.

Normalt har distriktet reinen i Sverige på denne tiden, men i år var det ikke mulig for dem å flytte dit. Reineierne opplyser at områdene hvor det nå er tap er egnet til å ha rein i fordi det delvis er tilgjengelig beite, lite snø og området er forholdsvis åpent og oversiktlig. Enkel adkomst gjør det også egnet da tilleggsføring er nødvendig.

Fylkesmannen ga den 25. januar tilsagn om akuttmidler til intensiv gjeting i det samme området. Videre ble det gitt muntlig tilsagn om ytterligere akuttmidler i det samme området den 23. februar, som nå bekreftes skriftlig med en ramme på kr 5 000,- for perioden 23. februar – 27. februar 2018. Vilkår og rapporteringskrav er de samme som i brev av 25.01.2018. Distriktet har brukt innleide gjeterne for å få bedre oversikt over situasjonen og for å forsøke å forebygge tap.

I 2017 ble det påvist seks tap av sau til gaupe i Susendalen, flere av disse helt på tampen av beitesesongen. Beitenæringa i området søkte om skadefelling som tapsforebyggende tiltak i forkant av neste beitesesong. Fylkesmannen avslo den søknaden på grunn av at det ikke var en pågående akutt tapssituasjon. Vi vurderer imidlertid at hensynet til sauenæringa i området kan tillegges noe vekt ved vurdering av den foreliggende skadefellingssøknaden.

Terskelen for innvilgelse av skadefelling skal differensieres ihht prinsippet om geografisk differensiering. Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan for region 7 avsatt som byrdefordelingsområde for gaupe, hvor både beitedyr og gaupe er prioritert. Beitebrukere i byrdefordelingsområdet må forholde seg til at de driver næring i områder hvor det kan være forekomst av gaupe. Prinsippet om byrdefordeling av gaupebestanden i områder som brukes til beite for sau og/eller rein vil nødvendigvis innebære fare for tap. Altså at man må akseptere et visst skadenivå som ikke gir grunnlag for å skyte gaupe. Vi vurderer imidlertid at omfanget av påviste tap den siste tiden er slik at det kan være grunnlag for skadefelling. Terskelen for skadefelling innenfor byrdefordelingsområdet må videre sees i forhold til bestandsmåloppnåelsen i regionen. Per i dag ligger vi under bestandsmålet. Siden år 2000 har registrert bestand i hovedsak ligget under bestandsmålet, kun ett år var bestanden større enn bestandsmålet (2009) og ett år var den akkurat på bestandsmålet (2013).

Konklusjon

Fylkesmannen legger vekt på omfanget av påviste tap de siste ukene og beitesituasjonen i distriktet. Vi vurderer at det ikke foreligger noen andre tiltak som kan gi tilfredsstillende tapsreduserende effekt, og at det kan forventes økte tap i tiden framover dersom det ikke felles gaupe. Vi legger også vekt på at uttak av gaupe i dette området kan forventes å ha en tapsreduserende effekt for sauenæringa i området.

Motorferdsel i forbindelse med skadefellingsforsøket – Viltloven § 21

Fylkesmannen kan ved vedtak om skadefelling av rovvilt i medhold av rovviltforskriften § 9, sette til side de regler som ellers gjelder i viltloven om felling/jakt- og fangstmetoder. Viltloven § 21 forbyr bruk av motorkjøretøy til blant annet lokalisering av vilt.

Effektiv sporing i fellingsområdet er viktig for å øke sjansene for å lykkes med fellingsforsøket, og for å øke sjansene for å felle det skadegjørende individet. For å effektivisere fellingsforsøket, dispenserer Fylkesmannen fra viltlovens § 21 og tillater bruk av snøskuter for å lokalisere og avdekke spor etter gaupe i et område med radius 10 kilometer ut fra sentrum i skadesituasjonen ved Sletthevian. Dispensasjonen gjelder for inntil to snøskutere innenfor fastsatt fellingsperiode.

Forfølgelse og avledning av viltets oppmerksomhet med snøskuter er ikke tillatt, og det er heller ikke lov å felle vilt fra snøskuter. Våpen skal være forsvarlig nedpakket under kjøring, jf. § 84 i våpenforskriften.

Dersom det skal brukes motorkjøretøy i utmark, er det også nødvendig med kommunens tillatelse etter forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag (motorferdselforskriften). Slik tillatelse kan kommunen gi i medhold av motorferdselforskriften § 6. Dersom fellingslaget ønsker å transportere jegere ut i terrenget må kommunen gi tillatelse til dette – da er det kommunen som vurderer hvilke vilkår som skal gjelde, herunder antall skutere som kan brukes. Vi gjør også oppmerksom på at den enkelte grunneier har anledning til å nekte kjøring selv om det er innhentet dispensasjon fra kommunen/vernemyndighet.

Motorferdsel i verneområder

Evt. bruk av snøskuter innenfor verneområder krever tillatelse fra vernemyndighet. Innenfor fellingsområdet er det naturreservater hvor Fylkesmannen er vernemyndighet og naturreservater hvor kommunen er vernemyndighet. Videre er Børgefjell nasjonalparkstyre myndighet i nasjonalpark og landskapsvernområde.

Kommunen har søkt om tillatelse til bruk av snøskuter i Auster-Vefsna naturreservat for å lokalisere og avdekke spor etter gaupe.

Vurdering og begrunnelse

Med bakgrunn i topografien i området er det er begrensede muligheter for bruk av snøskuter i Austervefsna naturreservat. I forbindelse med skadefelling innvilger Fylkesmannen tillatelse til bruk av skuter for å lokalisere og avdekke spor etter gaupe. Det kan i noen tilfeller være behov for å kjøre også innenfor grensene for Austervefsna naturreservat. Fylkesmannen mener den aktuelle ferdseilen vil være svært begrenset og i liten eller ingen grad påvirke verneverdiene i naturreservatet. Verneverdiene er knyttet til kalkskog og skogøkosystemet i elvedalen. Området er svært artsrikt og med en rekke arter knyttet til gammel skog. Motorferdselen medfører ingen hogst eller påvirkning på skog eller planter, men kan virke forstyrrende på dyre og fugleliv. Skadefelling skjer i månedsskiftet februar/mars og påvirkningen ansees som liten. Fylkesmannen innvilger derfor dispensasjon. Dispensasjonen er i tid og omfang begrenset likt med tillatelse til skadefelling og dispensasjon fra viltlovens § 21.

Lovgrunnlag

Austervefsna naturreservater ble vernet 10.november 2017. Fylkesmannen i Nordland er forvaltningsmyndighet. De fullstendige verneforskriftene for områdene er tilgjengelig på www.lovdata.no. Følgende bestemmelser er relevante for denne saken:

- Formålet med fredningene er å bevare en stor elvedal med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området representerer en rekke sjeldne naturtyper, med unik kombinasjon av størrelse, urørthet og variasjon. Området har en særlig betydning for biologisk mangfold i form av blant annet en grunnlendt, åpen reinrose-rødflangre-kalkskog som er unik og et svært høyt antall truede og sårbare arter. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. (§1)

-
- Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt. Hunder skal holdes i bånd (kap. IV, nr. 2).
 - Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt (§4 punkt 3).
 - Innenfor reservatets grenser er motorferdsel til lands og til vanns, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt (§ 5 punkt 1).
 - Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48 (§ 8).

Naturmangfoldloven §§ 8-12 er brukt som retningslinjer for vår vurdering.

Økonomiske rammer for fellingstillatelsen

Det stilles kr 15 000,- til rådighet til dekking av utgifter (ikke lønn) til personellet, jf. rovviltforskrifta § 9. Videre vil deltakere på kommunalt/interkommunalt skadefellingslag motta godtgjøring for fellingsforsøket i samsvar med rovviltforskrifta § 9a. Det fastsettes ramme for utbetaling av godtgjøring på inntil 40 000,-. Maksimal døgnsetts per jeger er kr 1600,-. Se mer informasjon om godtgjøringsordningen i brev av 18.06.2012 til kommunen. Merk at deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskrifta § 15.

Bruk av hund

Hund kan være et nyttig hjelpemiddel både under fellingsforsøket og i forbindelse med evt. ettersøk. Fylkesmannen viser til at løs hund i områder med husdyr/rein krever spesiell aktsomhet fra brukeren, for å unngå skade/ jaging av beitedyr.

Vilkår knyttet til vedtaket

1. Fellingstillatelsen gjelder fra og med 27.02.2018 til og med 13.03.2018.

2. Tillatt område for felling:
Hattfjelldal kommune sør for Røssvatnet.
Grane kommune øst for E6.

Fellingsforsøk skal ha utgangspunkt i tapssituasjonen knyttet til området ved Jakopjonsdalen-Sletthelvan i Byrkjje reinbeitedistrikt, og styres til områder med ferske tap og slik at man så langt det er mulig retter jakten på skadegjørende individ.

3. Rapport fra fellingsforsøket skal sendes til Fylkesmannen i Nordland snarest mulig etter avsluttet fellingsforsøk, og senest innen 01.04.2018. Rapporten skal inneholde en beskrivelse av fellingsinnsats, aktivitet av rovvilt, erfaringer med fellingsforsøket og omfanget av skuterbruk, samt kostnadsoverslag og anmodning om utbetaling av økonomisk støtte.

4. Hattfjelldal kommune er ansvarlig for fellingsforsøket og oppnevner deltagere på fellingslaget. Det skal oppnevnes en fellingsleder. Kun personer som står på lista over

deltakere i fellingslaget kan delta på fellingsforsøket, og slik liste skal sendes til Fylkesmannen før fellingsforsøket starter. Alle som deltar på fellingslaget må være kjent med dette brevets innhold. Fellingsleder er ansvarlig for å gjøre brevet kjent for fellingslaget, samt å kontrollere at deltagerne har avlagt storviltprøve og er registrert i Jegerregisteret. Det bør være et begrenset antall deltagere av gangen, slik at man får et hensiktsmessig fellingsforsøk.

5. Oppnevnte jegere plikter å utøve fellingsforsøket på en human og sikkerhetsforsvarlig måte, jf. viltlovens § 19. Ved felling med rifle skal det benyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, jf. §§ 15 og 16 i Forskrift av 22.03.2002 om utøvelse av jakt og fangst. Det skal tas hensyn til lysforholdene før det blir løsnet skudd, på lik linje med utøvelse av annen jakt.
6. Felling eller forsøk på felling av rovvilt skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Hos Fylkesmannen kan det på dagtid gis beskjed på telefon 75 53 15 00 og etter arbeidstid på Fylkesmannens vakttelefon 478 29 091. Den som feller dyr skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og skytter skal kunne påvise fellingsstedet etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen.
7. Dersom rovvilt skadeskytes, plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Skytter plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Ved skadeskyting skal skytter uten opphold underrette Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.
8. Forsøk på felling i medhold av denne tillatelsen krever ikke tillatelse fra grunneier, jf. viltlovens § 35.
9. Rovvilt felt i medhold av denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Felt dyr skal så raskt som mulig bringes til Norsk institutt for naturforskning i Trondheim. Instruks for ivaretagelse av døde rovdyr kan lastes ned på rovdatas nettside (www.rovdata.no), under Instrukser.
10. Fellingslaget/kommunen skal gi en kort statusrapport for fellingsforsøket minimum annethvert døgn, dette kan gjøres per e-post til fmnooys@fylkesmannen.no.
11. Fylkesmannen i Nordland kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Saksopplysninger

Dette vedtaket blir kunngjort i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no) og ved utsendelse til adressatene på kopilista.

Klage

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter mottatt brev.

En eventuell klage skal angi det vedtak det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Nordland, Statens hus, 8002 Bodø.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Øyvind Skogstad
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi per e-post:

Byrkjje RBD
Børgefjell nasjonalparkstyre v/nasjonalparkforvalter Tore Tødås
Foreningen Våre Rovdyr
Hattfjelldal kommune
Jillen Njaarke RBD
Mattilsynet Region nord
Miljødirektoratet
Nordland bonde- og småbrukarlag
Nordland Bondelag
Nordland politidistrikt
Nordland Reindriftssamers fylkeslag
Nordland Sau og Geit
Norges Naturvernforbund – Nordland
Rovviltneemnda i Nordland
Statens naturoppsyn Nordland
Statskog
Voengel Njaarke RBD